

А.В. Янчев, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ГЕНЕРУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ ТА РІШЕНЬ В ОБЛІКОВОМУ ПРОЦЕСІ

Реалізація управлінських функцій базується на аналізі інформаційних ресурсів, які дозволяють напрацювати управлінський вплив. При використанні такого підходу господарююча система розглядається як керована система зі зворотним зв'язком, що використовує відомості про стан процесу. Для врахування якісних складових керованого процесу формуються додаткові ланки інформаційної системи, призначення яких полягає в організації взаємозв'язку управлінських функцій та формуванні управлінських рішень, інформаційна база яких генерує в обліковому процесі. Основою інформаційної системи підприємства є система бухгалтерського обліку, яку слід розглядати як «штучно створену глобальну модель інформаційної технології, необхідну для успішного виконання основних функцій управління підприємством».

Традиційно в теорії бухгалтерського обліку під обліковим процесом розуміють сукупність процедур перетворення первинної інформації про господарський процес, які здійснюються з метою активного впливу на їх постійне удосконалення для підвищення ефективності господарювання. За змістом обліковий процес – це замкнена система економічної інформації, яка включає об'єкти обліку, джерела інформації та методичні прийоми обліку.

Разом з тим, технічний прогрес, інформатизація суспільно-економічних відносин, нові ергономічні, розрахунково-аналітичні та методичні прийоми бухгалтерського обліку змінюють зміст процесу формування інформаційних ресурсів управління суб'єктами господарювання. Систематизація наукових підходів, щодо визначення облікового процесу та його змісту дозволила дійти висновку, що під обліковим процесом слід розуміти системне формування єдиного масиву інформаційних ресурсів про господарські процеси для вироблення та контролю виконання управлінських рішень, на базі використання сучасних систем електронного документообігу.

Організація облікового процесу на підприємстві залежить від таких чинників, як організаційно-правова власність, технологічний характер виробництва, ступінь інтелектуалізації технологічних процесів, взаємозв'язок з бізнес-середовищем, обсяги діяльності та структура облікового апарату. Для забезпечення облікового процесу необхідно визначитися з формами, методами, процедурами, апаратним

та програмним забезпеченням, з урахуванням відповідності структури облікового процесу організаційній структурі підприємства.

Оскільки обліковий процес є складною системою, яка містить багато елементів та зв'язків між ними, у наукових працях можна простежити декілька підходів до його структури. Так, користуючись системним підходом, окремі автори виділяють такі структурні частини облікового процесу: організаційну (елементи пов'язані зі структурою облікового підрозділу), функціональну (відповідно функцій обліку), технологічну (за етапами облікового процесу – первинним, поточним та підсумковим), а також інформаційну (за процесами формування інформаційних масивів та їх перетворення на інформаційні ресурси системи управління). Погляд на структурну побудову облікового процесу з боку його кінцевого продукту дозволяє дійти висновку, що процедури первинного обліку (спостереження, сприйняття факту здійснення господарської операції, їх вимірювання у натуральних та вартісних вимірниках, фіксування в первинних документах) дозволяють сформувати базу первинних даних за об'єктами обліку, конкретизованими у вигляді облікових номенклатур, що відповідає інформаційній функції бухгалтерського обліку. Тому даний процес доцільно визначати як обліково-інформаційний. Проте бухгалтерський облік не лише інформує про стан, елементи та зміни в діяльності суб'єкта господарювання (інформаційна функція), а й виконує функцію оцінювання результатів роботи на підставі узагальнення даних та формування упорядкованої сукупності показників, що відображають результати діяльності у динаміці (аналітична функція). Тому даний процес слід трактувати як обліково-аналітичний. Комплексна взаємодія двох складових облікового процесу формує якісний продукт для усіх груп користувачів облікової інформації. Запропонований поділ облікового процесу за змістом на обліково-інформаційну та обліково-аналітичну складові вимагає розмежування і їх завдань. Оскільки метою обліково-інформаційного процесу є збір даних, які в обліково-аналітичному процесі перетворюються на інформаційні ресурси, що дозволяють мінімізувати рівень невизначеності при прийнятті управлінського рішення. Тому основним завданням обліково-інформаційного процесу є збір реальних і достовірних даних, що реалізується шляхом спостереження, сприйняття, вимірювання та фіксації господарських фактів, а також забезпечення контролю за збереженням майна підприємства та раціональним його використанням.